

SSGB

Onderzoek bestuur en scholen

Vierjaarlijks onderzoek

Datum vaststelling: 11 juni 2024

Samenvatting

In maart 2024 heeft de onderwijsinspectie een onderzoek uitgevoerd bij het bestuur van de Scholengemeenschap Bonaire (SGB). Voor Caribisch Nederland geldt dat we niet eerder een bestuursonderzoek hebben uitgevoerd. We geven daarom bij dit bestuursonderzoek nog geen oordelen, maar beschrijven onze bevindingen. Daar waar we wettelijke tekortkomingen vastgesteld hebben, geven we het bestuur hiervoor een herstelopdracht.

We hebben bij de SGB onderzocht of de sturing door het bestuur op de kwaliteit van het onderwijs op de scholen op orde is, of er sprake is van deugdelijk financieel beheer en hoe dit bijdraagt aan de kernfuncties van het onderwijs (zie Onderzoekskader vo en mbo Caribisch Nederland 2021).

Context

Stichting Scholengemeenschap Bonaire (SGB) verzorgt voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs op Bonaire. Het is de enige aanbieder van bekostigd onderwijs op het eiland voor deze opleidingen. De stichting heeft een tweehoofdig bestuur dat sinds februari 2024 in de huidige samenstelling werkzaam is. Het onderwijs wordt op verschillende locaties/scholen aangeboden, deze noemt het bestuur Units. In dit rapport gebruiken we beide termen: scholen en Units.

Wat gaat goed?

Het bestuur heeft op hoofdlijnen in beeld wat er goed gaat en waar er risico's zijn. Dit beeld komt overeen met het beeld dat wij op basis van de onderzoeken op de Units ophaalden. Daarmee heeft het bestuur ook duidelijk in beeld welke punten verbetering behoeven.

Wat kan beter?

De verschillende Units kunnen beter samenwerken in het belang van de ononderbroken ontwikkeling van leerlingen en studenten.

Het bestuur kan de financiële verantwoording verbeteren door in het eerstvolgende jaarverslag te beschrijven welke doelen gerealiseerd zijn en hoe de risicosturing vorm krijgt.

Wat moet beter?

Het bestuur zit in een visievormingsproces gericht op het uitwerken van een visie, ambitie en doelen voor de komende jaren. Het bestuur heeft nog geen formeel vastgestelde visie en ambities die zijn vertaald

Bestuur: Stichting Scholengemeenschap Bonaire (SSGB)

Bestuursnummer: 21340

Sector: vo en mbo

Aantal scholen onder bestuur: 4

Totaal aantal leerlingen: 2028
(teldatum 1 okt 2023)

Lijst met scholen waarbij we verificatie-activiteiten hebben uitgevoerd:

30GR|03 Unit Liseo Boneriano

30GR|00 Unit vmbo

30GR|01 Unit MBO

30GR|02 Unit Speciale Lesplaatsen

naar concrete doelen. Er ontbreekt een strategisch beleidsplan en ook ontbreken schoolplannen op twee Units. Daarmee voldoet het bestuur niet aan art. 11.27 WVO2020.

Er is geen actueel management statuut. Daarmee voldoet het bestuur niet aan art. 7.6 WVO2020.

Er is sprake van een nog onvolgroeid stelsel van kwaliteitszorg op basis waarvan het bestuur de kwaliteit van het onderwijs borgt en waar nodig verbetert. Daarmee voldoet het bestuur niet aan art 2.87 en 2.91 WVO2020.

Het aanbod voor leerlingen en studenten met een anderstalige achtergrond dan Papiaments of Nederlands waarvoor de moedertaal niet de instructietaal is voldoet nog niet aan de behoeften. Daardoor is de ononderbroken ontwikkeling van die leerlingen in het geding. Hiermee voldoet het bestuur niet aan art 11.10 en art 1.4 tweede lid WVO2020.

Vervolg

Het bestuur krijgt de opdracht de geconstateerde wettelijke tekortkomingen te herstellen. In maart 2025 voeren we onderzoeksactiviteiten uit om te beoordelen of aan de herstelopdrachten is voldaan. In oktober 2024 bespreken we middels een voortgangsgesprek de voortgang van de ingezette verbeteringen.

Inhoudsopgave

1.	Opzet van het vierjaarlijks onderzoek	5
2.	Resultaten vierjaarlijks onderzoek bestuur	8
3.	Reactie van het bestuur	18

1. Opzet van het vierjaarlijks onderzoek

De Inspectie van het Onderwijs heeft in de periode van 4 tot en met 18 maart 2024 een onderzoek uitgevoerd bij het bestuur van de SGB op Bonaire. In een bestuursonderzoek staat de volgende onderzoeksvraag centraal:

Waarborgt het bestuur met zijn (be)sturing de kwaliteit op de scholen en is er sprake van deugdelijk financieel beheer én heeft het bestuur ambities gericht op de verdere ontwikkeling van de scholen en draagt dit bij aan de kernfuncties van het onderwijs?

Werkwijze en onderzoeksactiviteiten

Het onderzoek richt zich op onderstaande standaarden op het niveau van het bestuur. Daarnaast spreken we vanuit het perspectief van de kernfuncties en het stelsel met het bestuur over zijn visie en ambities.

Standaard	Onderzocht
Besturing, Kwaliteitszorg en Ambitie	
BKA1. Visie, ambities en doelen	•
BKA2. Uitvoering en kwaliteitscultuur	•
BKA3. Evaluatie, verantwoording en dialoog	•

Om antwoord te geven op de onderzoeksvragen voeren we verificatie-activiteiten uit op scholen en bestuursniveau. Daarbij kunnen we ook andere belanghebbenden betrekken.

Onderzoeksactiviteiten

Het bestuursonderzoek bij het SGB hebben we op maat ingericht en bestaat uit de volgende onderzoeksactiviteiten:

- startgesprek met het bestuur
- gesprek met vertegenwoordiging van de raad van toezicht
- gesprek met vertegenwoordiging van de GMR en locatie-MR
- gesprek met staffunctionarissen
- eindgesprek met bestuur

Op de vier Units spraken we met de schoolleiding, onder andere over de sturing vanuit het bestuur.

Verificaties op de Units

Voor het toezicht op de scholen en instellingen in Caribisch Nederland maakten we specifieke afspraken. Het ene jaar voeren we een

voortgangsgesprek en het daarop volgende jaar voeren we een kwaliteitsonderzoek uit op de scholen en instellingen. Op de Units Liseo Boneriano (Liseo), MBO en Speciale lesplaatsen voerden we een kwaliteitsonderzoek naar risico's uit. Op de Unit vmbo voerden we een voortgangsgesprek. We haalden met die onderzoeken een beeld van de kwaliteit van het onderwijs op de scholen op, en vergelijken dat met het beeld van het bestuur over de kwaliteit op de scholen. Daarnaast bespraken we op de Units hoe de sturing van het bestuur merk- en zichtbaar is op de scholen. De informatie die we hierover op de Units ophaalden hebben we betrokken bij het onderzoek op bestuursniveau.

	kwaliteitsonderzoek	voortgangsgesprek
School		
Unit Liseo	•	
Unit MBO	•	
Unit SLP	•	
Unit vmbo		•

Onderzoeken op scholen

We publiceren aparte rapporten over de onderzoeken op schoolniveau. Deze rapporten zijn te vinden op onze website. Waar relevant verwijzen we in dit rapport naar de schoolrapporten. In de schoolrapporten staan herstelopdrachten naar aanleiding van de wettelijke tekortkomingen die we hebben geconstateerd. Het bestuur is verantwoordelijk voor het herstel van deze tekortkomingen.

Signalen

In de voorbereiding van ieder onderzoek kijken we naar eventuele signalen die bij de inspectie zijn binnengekomen. Soms heeft dat gevolgen voor de uitvoering van het onderzoek.

Er zijn voorafgaand aan het onderzoek geen signalen over de SGB en de scholen bij ons binnengekomen die opvolging vereisen. Tijdens het onderzoek ontvingen we een signaal. Dit hebben we met het bestuur besproken.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan de conclusies op bestuursniveau en de bevindingen van het onderzoek over de standaarden uit het kwaliteitsgebied Besturing, kwaliteitszorg en ambitie. De afspraken over het vervolgtoezicht zijn opgenomen in hoofdstuk 2, paragraaf 3. In hoofdstuk 3 is de reactie van het bestuur op het onderzoek en

rapportage opgenomen.

2 . Resultaten vierjaarlijks onderzoek bestuur

In dit hoofdstuk geven we de resultaten weer van het onderzoek op bestuursniveau.

We beoordelen de kwaliteit van de besturing, kwaliteitszorg en ambitie van het SGB niet met oordelen op de standaarden, omdat dit de eerste keer is dat er een bestuursonderzoek plaatsvindt. We beschrijven de bevindingen per standaard, en geven een herstelopdracht op wettelijke tekortkomingen die we binnen de standaarden constateren.

Algemeen beeld en conclusies

Het bestuur van het SGB heeft in de korte periode waarin het als bestuur fungeert, zicht op hoofdlijnen op de kwaliteit van de scholen. Het bestuur werkt aan de ontwikkeling naar een stelsel van kwaliteitszorg waarbij de verantwoordingscyclus zodanig vorm zal krijgen, zodat vroegtijdig risico's gesignaleerd kunnen worden. Ook ambieert het bestuur de samenwerking tussen de Units waar het de belangen van leerlingen en studenten dient, verder invulling te geven. Het financieel beheer is op orde, de verantwoording (het jaarverslag) kent enkele aandachtspunten.

We constateerden enkele tekortkomingen waarvan het bestuur de opdracht krijgt deze te herstellen:

- Het aanbod voor leerlingen en studenten met een anderstalige achtergrond dan Papiaments of Nederlands waarvoor de moedertaal niet de instructietaal is voldoet nog niet aan de behoeften. Daardoor is de ononderbroken ontwikkeling van die leerlingen in het geding. Hiermee voldoet het bestuur niet aan art 11.10 en art 1.4 tweede lid WVO2020.
- Het bestuur heeft nog geen formeel vastgestelde visie en ambities die zijn vertaald naar concrete doelen. Er ontbreekt een strategisch beleidsplan en ook ontbreken schoolplannen op twee Units. Daarmee voldoet het bestuur niet aan art. 11.27 WVO2020.
- Er is geen actueel management statuut. Daarmee voldoet het bestuur niet aan art. 7.6 WVO2020.
- Er is sprake van een nog onvolgroeid stelsel van kwaliteitszorg op basis waarvan het bestuur de kwaliteit van het onderwijs borgt en waar nodig verbetert. Daarmee voldoet het bestuur niet aan art 2.87 en 2.91 WVO2020.

2.1. Besturing, kwaliteitszorg en ambitie

In deze paragraaf geven we de bevindingen weer op de standaarden van het kwaliteitsgebied Besturing, kwaliteitszorg en ambitie.

BKA1. Visie, ambities en doelen

Het bestuur zit in een visievormingsproces gericht op het uitwerken van een visie, ambitie en doelen voor de komende jaren. Dit proces heeft als gevolg van de bestuursimpasse in 2023 vertraging opgelopen. Hierdoor is op dit moment geen formeel vastgesteld visiedocument met een daarop gebaseerd strategisch beleidsplan. Het huidige bestuur is gestart met het proces om op korte termijn te komen tot een kader waarvoor breed draagvlak is en dat de scholen richting geeft voor de eigen invulling. Zolang het bestuur geen visie, ambities en doelen heeft opgesteld voldoet het bestuur niet aan art.11.27 WVO2020. Ook ontbreekt een actueel management statuut (art. 7.6 WVO2020).

Er zijn activiteiten waarmee de kwaliteit wordt gemeten en bewaakt, maar van een stelsel van kwaliteitszorg is nog geen sprake. Dit vormt een risico voor het tijdig kunnen ingrijpen ten behoeve van de onderwijskwaliteit. Hiermee voldoet het bestuur niet aan art. 2.87 en 2.91 WVO2020.

Binnen de Units van de SGB is een toenemend aantal leerlingen en studenten dat instroomt met een anderstalige achtergrond dan Papiaments en Nederlands. Het huidige aanbod is niet voldoende passend bij de onderwijsbehoeften van deze leerlingen. Daardoor is de ononderbroken ontwikkeling van die leerlingen in het geding. Het bestuur voldoet hiermee niet aan art. 1.4 tweede lid WVO2020. Het bestuur moet zorg dragen voor een optimale aansluiting van leerlingen voor wie de moedertaal niet de instructietaal is (art 11.10 WVO2020).

Het bestuur krijgt de opdracht deze tekortkomingen te herstellen. Hieronder lichten we dit nader toe.

Strategisch beleidsplan en actuele schoolplannen ontbreken

Doordat er op bestuursniveau geen kader is van waaruit sturing wordt gegeven aan het realiseren van doelen op de Units, zien we dat er op de Units wisselend wordt omgegaan met het opstellen van schoolbeleid. Zo is er op de ene school (vmbo) wel een schoolplan recent vastgesteld, maar ontbreekt op een andere Unit een schoolplan en werkt men aan de doelen uit het voorgaande jaarplan (Liseo). Desondanks zien we dat alle scholen werken aan het vormgeven van een zo breed en passend mogelijk aanbod voor alle leerlingen. Op alle Units horen en zien we dat zowel de kenmerken van de leerlingenpopulatie als ook de context waarin de leerlingen opgroeien

bekend is én dat men deze kennis gebruikt voor de onderwijsontwikkeling.

Op het moment dat een bestuur een duidelijke visie en ambities heeft met daaraan gekoppelde doelen, en daarover in het jaarverslag verantwoordt, wordt het ook mogelijk om te bekijken hoe dit past binnen de (financiële) middelen die een bestuur daarvoor beschikbaar heeft. Hierdoor krijgt een bestuur en raad van toezicht (nog) meer grip op de organisatie.

Kwaliteitszorg is in ontwikkeling

Op bestuursniveau zien we dat er activiteiten zijn en verder worden ontwikkeld om tot een stelsel van kwaliteitszorg te komen. Zo zijn er structureel gesprekken tussen het bestuur en de unitdirecteuren op individueel en gezamenlijk niveau. Ook voorzien de unitdirecteuren het bestuur van verantwoordingsinformatie over de onderwijsresultaten en andere onderwerpen. Hier is echter nog geen inhoudelijke invulling aan gegeven waardoor van een stelsel van kwaliteitszorg nog geen sprake is. In de ontwikkeling daar naartoe is op alle Units een kwaliteitszorgmedewerker aangesteld die data en informatie verzamelt en analyseert. De werkwijze en fase van ontwikkeling is wisselend. Zo werkt de Unit MBO al jaren met een eigen kwaliteitszorgmedewerker, terwijl op andere Units dit schooljaar een kwaliteitszorgmedewerker is aangesteld. Het bestuur heeft de ambitie dat met de kwaliteitszorgmedewerkers op schoolniveau zowel op schoolniveau als in de verantwoording naar bestuur een actueel zicht op de kwaliteit van het onderwijs kan worden opgesteld. De inhoudelijke invulling van het takenpakket en de inrichting van de uitwisseling van data zijn daarbij nog niet vastgelegd of helder afgesproken.

Mede voortvloeiend uit de voorgaande besturingsfilosofie, zien we dat de Units een eigen werkwijze hebben waar het gaat om het borgen en verzorgen van goed onderwijs. Op alle Units zien we dat er activiteiten en een instrumentarium is ten behoeve van de kwaliteitszorg. Zo worden er lesbezoeken uitgevoerd met een observatie instrument, neemt men de monitoring sociale veiligheid en leerlingen/studententevredenheid middels een enquête af.

Borging examinering

Het bestuur heeft een examencommissie op het niveau van de Units en op het niveau van de sector mbo. Zo is er een examencommissie structuur op het mbo, een examencommissie op het Liseo en een examencommissie op het vmbo ingericht en in functie. Uitwisseling van expertise en samenwerking tussen die commissies gebeurt mondjesmaat.

Verantwoordelijkheidsverdeling is duidelijk

Tussen het bestuur en de raad van toezicht, tussen het bestuur en de unitdirecteuren en binnen het stafbureau zijn de taken en

verantwoordelijkheden duidelijk. Vanwege de kleinschaligheid van het eiland bekleden leden van de raad van toezicht meerdere functies en behartigen zij daarmee verschillende belangen. Er is een sterk bewustzijn voor de risico's die deze 'meerdere petten' met zich meebrengen. Het zorgdragen voor het borgen van de onafhankelijkheid bij uitoefening van het interne toezicht is daarom een expliciet onderwerp van gesprek. Binnen het stafbureau en de ondersteunende diensten zijn enkele ontwikkelingen in gang gezet in het kader van een professionaliseringsslag van de bedrijfsvoering. Dit maakt dat taken en verantwoordelijkheden in het kader van de bedrijfsvoering eveneens geëxpliciteerd en geactualiseerd worden.

Bestuur heeft zicht op hoofdlijnen op de Units

Het valt ons op dat het beeld dat het bestuur ons over de verschillende Units schetste, in hoofdlijnen overeenkomt met het beeld dat wij op de Units aan de hand van kwaliteitsonderzoeken ophaalden. Dat geldt zowel voor de kansen als de risico's die er door het bestuur genoemd werden. De dalende onderwijsresultaten op de havo afdeling van het Liseo en de moeizaam verlopende dialoog met een groep ouders van de Unit is bijvoorbeeld duidelijk in beeld bij het bestuur. Dat geldt ook voor de kansen en de noodzaak die er liggen waar het benutten van de meertaligheid van veel leerlingen betreft. Het huidige bestuur heeft de afgelopen maand geïnvesteerd in het kennismaken met de verschillende Units van de SGB en voert kennismakingsgesprekken met alle leden van de schoolleidingen.

Aanbod instromende leerlingen die anderstalig zijn voldoet onvoldoende

Het is de verantwoordelijkheid van het bestuur om ervoor te zorgen dat er (ook) voor leerlingen voor wie de instructietaal niet de moedertaal (of een vreemde taal) is, een passend aanbod te bieden. We zien op de ISK van de Unit SLP maar ook op de andere Units dat Spaanstalige leerlingen en leerlingen voor wie het Nederlands of Papiaments niet de moedertaal is, grote moeite hebben om het onderwijs op het niveau te volgen dat ze cognitief gezien zouden moeten aankunnen. Het aanbod is daarbij niet voldoende passend. Bonaire heeft te maken met een toename van het aantal mensen dat zich op het eiland wil vestigen. De achtergrond van deze immigranten is divers: voor een deel zijn dat Nederlandstalige Europeanen die voor een kortere of langere periode op het eiland verblijven. Een andere groep komt vanwege sociaal-economische of veiligheidsredenen uit de regio en heeft een Spaanstalige achtergrond. Voor met name de Spaanstalige leerlingen geldt dat zij zowel het Papiaments als het Nederlands zo snel mogelijk eigen willen maken. Het aanleren van de instructietaal Nederlands is noodzakelijk voor het volgen van onderwijs op Bonaire. Er is een Internationale Schakel Klas die onder de verantwoordelijkheid van de Unit SLP valt, die het benodigde aanbod niet voldoende vorm kan geven. Zo is er onvoldoende sprake van een duidelijke intake en instroom en worden leerlingen vanwege de organisatie en het huidige aanbod

onvoldoende in staat gesteld om het Nederlands aan te leren. Hiermee voldoet het bestuur niet aan art. 11.10 WVO2020, en krijgt de opdracht deze tekortkoming te herstellen.

BKA2. Uitvoering en kwaliteitscultuur

Het bestuur heeft zoals hierboven beschreven geen visie, ambities en doelen opgesteld. Daarom kan het ook niet nagaan of het de doelen realiseert (art. 11.27 en art. 2.87 en 2.91 WVO2020). Het bestuur werkt aan het ontwikkelen van een stelsel van kwaliteitszorg ten behoeve van het borgen en verzorgen van goed onderwijs. Het bestuur bevordert een professionele kwaliteitscultuur en zorgt voor randvoorwaarden. Bijsturen gebeurt aan de hand van actuele casuïstiek. Hieronder lichten we dit toe.

Het bestuur werkt aan opstellen van doelen

Zoals hierboven beschreven ontbreekt er een Strategisch Beleidsplan en zijn visie, ambities en doelen niet vastgesteld. Het bestuur geeft aan de komende periode invulling te geven aan de SGB-brede koers. Het benodigde draagvlak daarvoor moet uit de scholen nog opgehaald worden. Dat is wel in de afgelopen twee jaar gebeurd, maar moet vanwege bestuurswisselingen en de daarmee gepaard gaande verschillen in besturingsfilosofie, opnieuw doorlopen worden.

Bestuur bewaakt de kwaliteit op basis van beschikbare informatie

Het bestuur bewaakt de kwaliteit van het onderwijs op basis van de informatie die zij heeft. Omdat er nog geen sprake is van een stelsel van kwaliteitszorg, is het bewaken van de kwaliteit nog onvoldoende preventief en daarmee onvoldoende geborgd. Zo heeft het bestuur bijvoorbeeld wel zicht op de risico's in de onderwijsresultaten op de havo afdeling van de Unit Liseo, maar is het daarbij afhankelijk van de informatie en data die zij van de school ontvangt.

Het bestuur stuurt bij 'on the job'

Ondertussen grijpt het huidige bestuur lopende casuïstiek aan om in de uitvoering vorm te geven aan een verdere kwaliteitsverbetering. Zo is het bestuur gestart om de bedrijfsvoering te professionaliseren waarbij centraal georganiseerd wordt wat centraal kan. Daarbij worden processen en draaiboeken geëxpliciteerd. Een ander voorbeeld is de uitbreiding van ondersteunende stafdiensten en de gesprekken met de diensten over de wijze waarop zij de ondersteuning aan de units invullen.

Daar waar er risico's of zorgen zijn, bespreekt en ondersteunt het bestuur de unitdirecteuren om te komen tot passende maatregelen. Zo is het verbeterplan voor de havo een wekelijks terugkerend gespreksonderwerp in de bilateralen tussen het bestuur en de unitdirecteur. Een ander voorbeeld van een zorgpunt is het aanbod voor leerlingen in de ISK klassen. Het bestuur bespreekt de instroom en opvangmogelijkheden met het lokale bestuur en met OCW. Daarmee wordt de Unit SLP waar de ISK afdeling nu onder valt,

ondersteund bij het zoeken van passende oplossingen en maatregelen om deze groep leerlingen een passend onderwijsaanbod te bieden.

Het bestuur werkt aan de bevordering van een professionele kwaliteitscultuur

Op de Units horen we dat het bestuur zichtbaar is en op alle Units komt. Het bestuur voert kennismakingsgesprekken met alle leden van de schoolleiding van de verschillende Units. De unitdirecteuren voorzien het bestuur proactief van verantwoordingsinformatie. Hierover wordt tijdens formele MT-overleggen en informele momenten (bilaterale gesprekken) met elkaar gesproken. De gesprekken die het bestuur op de Units voert, zijn naast het kennismaken ook een moment waarbij het bestuur middels voorbeeldgedrag aangeeft op welke wijze ze een professionele kwaliteitscultuur invulling wil geven. Dat betekent dat men een transparante houding en wederzijdse verantwoording van elkaar verwacht.

Het onderwijskundig leiderschap op de scholen is in de verschillende managementteams van de Units goed verankerd. Er is de afgelopen jaren ook gestuurd op een breder gedragen onderwijskundig leiderschap. Daardoor is de aansturing en borging van de onderwijskwaliteit op de Units minder persoonsafhankelijk geworden.

Samenwerking in belang van leerlingen en studenten kan beter

Samenwerken tussen de Units en op SGB breed niveau, gebeurt nog mondjesmaat. In het belang van alle leerlingen en studenten op Bonaire, zijn er kansen om kennis en expertise te delen tussen de Units. De Units zijn vanuit de aansturing van de vorige besturen gewend aan een grote zelfstandigheid en autonomie. We zien daarin dat de Units een grote verantwoordelijkheid voelen en nemen voor het onderwijs aan de leerlingen op hun Unit. Tegelijkertijd constateren we dat alle Units met een aantal uitdagingen kampen die de eilandelijke context met zich mee brengt en waarin men elkaar wellicht meer kan ondersteunen en versterken. Een van de meest in het oog springende uitdaging die specifiek voor (het onderwijs op) Bonaire is, is het gegeven dat voor veel leerlingen/studenten de instructietaal niet de moedertaal is. Ook zijn er grote verschillen in de taalvaardigheid van leerlingen in het Nederlands, Papiaments, Spaans en Engels. Het aantal Spaanstalige leerlingen is sterk groeiende, maar de meertaligheid en de uitdagingen die daarbij horen speelt al jarenlang in het onderwijs op Bonaire. Op alle Units die wij bezochten (zie ook de afzonderlijke rapportages) zien we dat het onvoldoende lukt om rekening te houden met die verschillen tussen leerlingen/studenten.

Er is een eilandelijk project gestart dat de meertaligheid op het eiland juist wil benutten voor het versterken van de taalvaardigheid in elke gebruikte taal. Het bestuur is initiatiefnemer en leidend in het project

naar meertaligheid voor het gehele onderwijs op Bonaire. Er is een projectcoördinator aangesteld. Op alle Units was men bekend met het project en hadden enkele docenten de eerste scholingen gevolgd. Dit project is een mooi voorbeeld van hoe het SGB in gezamenlijkheid kan werken aan het beheersen van uitdagingen die op alle Units spelen.

Het bestuur zorgt voor randvoorwaarden

Het bestuur zorgt voor randvoorwaarden op de Units om goed onderwijs te kunnen verzorgen. De huisvesting van de verschillende Units en de verwachte toename van het aantal leerlingen is daarbij wel een dossier dat veel aandacht vraagt. De Unit Liseo is gehuisvest in een eigentijds gebouw, de andere Units maken onderdeel uit van een meerjarig verhuizingsprogramma in afwachting van de nieuwbouw waar op korte termijn mee gestart zou moeten worden. Dat betekent dat veel leerlingen en studenten hun schoolcarrière doorlopen en afronden in sterk verouderde schoolgebouwen. Ook hierover is het bestuur in gesprek met de lokale overheid: met name de sportvoorzieningen alsook de huisvesting van het onderwijs valt op dit moment onder de verantwoordelijkheid van het openbaar lichaam.

De aanwending van financiële middelen

Uit het jaarverslag is gebleken dat het bestuur rijksmiddelen heeft besteed aan vervoersmiddelen voor leerlingen. Een dergelijke besteding is alleen in specifieke gevallen toegestaan. Het bestuur geeft aan deze uitgaven te doen om het mogelijk te maken dat leerlingen naar school kunnen komen. We dringen er bij het bestuur op aan om met het OLB in gesprek te gaan over het nakomen van de verantwoordelijkheid voor het verzorgen van regulier leerlingenvervoer.

Het bestuur faciliteert en ondersteunt in - en tegenspraak

Het interne toezicht geeft deugdelijk invulling aan de taak. De interne toezichthouder geeft blijk van bewustzijn van de risico's van het behartigen van meerdere belangen vanuit het functioneren in meerdere functies op het eiland.

Het bestuur heeft gewerkt aan het actualiseren en expliciteren van een duidelijke klachtenregeling. Ook is er onder het vorige bestuur beleid opgesteld en een structuur ingericht waarbij vertrouwenspersonen op een transparante en vertrouwelijke basis hun taken kunnen vervullen. Deze structuur en werkwijze zal in de loop van dit schooljaar aan het personeel worden toegelicht en daarna volgt implementatie. Ook dit proces heeft door de bestuurswissel enige vertraging opgelopen.

Er is een gemeenschappelijke medezeggenschapsraad waar alle geledingen en alle Units in zijn vertegenwoordigd. De professionele invulling van medezeggenschap wordt op de Units wisselend ingevuld. Enkele unitdirecteuren besteden veel tijd en aandacht aan

het organiseren en in goede banen leiden van met name de ouderbetrokkenheid. We merken daarbij op dat de ondersteuning van het bestuur bij het realiseren van de professionele invulling van medezeggenschap, inspraak en dialoog met ouders en andere betrokkenen belangrijk is. Onder andere door het actief informeren en aanspreken van betrokken ouders over taken, rollen en verantwoordelijkheden van eenieder.

BKA3. Evaluatie, verantwoording en dialoog

Er is nog geen sprake van een systematische wijze waarop het bestuur nagaat of het beoogde doelen realiseert. Dit komt voort uit het ontbreken van vastgestelde doelen en een nog onvolgroeid stelsel van kwaliteitszorg (art. 11.27 en art. 2.87 en 2.91 WVO 2020), zoals hierboven ook beschreven. Het bestuur werkt aan het ontwikkelen van een stelsel van kwaliteitszorg. Vanuit de activiteiten die uitgevoerd worden in het kader van kwaliteitszorg en verantwoording, is het bestuur transparant over de behaalde resultaten. Ook werkt het bestuur aan het verder professionaliseren van een goed functionerende dialoog.

Nog geen sturing op systematische evaluaties en analyses

Het bestuur heeft geen systematische en structurele werkwijze waarbij het nagaat of het de beoogde doelen realiseert. Daarnaast kan het bestuur leerlingen en studenten systematisch en structureel betrekken in de evaluatie van het onderwijs. We zien dat dit op de verschillende Units op verschillende manieren gebeurt, maar we constateren ook de Units veelal nalaten met de leerlingen en studenten de opbrengsten en de vervolgstappen te delen.

Wel verzamelt het bestuur data en informatie en kijkt aan de hand daarvan of bijstellen of bijsturing nodig is. We gaven daarover hierboven het voorbeeld van de onderwijsresultaten op de havo. Een ander voorbeeld betreft het verbeteren van de kwaliteitszorg van de examinering op het mbo: naar aanleiding van een uitgevoerde audit zijn verbetermaatregelen genomen.

Mede vanwege het onderwijskundige leiderschap op de Units, heeft het bestuur een volgende en ondersteunende houding ten aanzien van de interventies die de managementteams van de Units inzetten en ingezet hebben. Met de uitbreiding en ontwikkeling van de stafdiensten en met de kwaliteitszorgmedewerkers op de Units zelf, beoogt het bestuur de Units steviger te kunnen ondersteunen bij het tijdig en pro-actief in beeld brengen van mogelijk aankomende risico's. We geven het bestuur mee dat mochten zij in de toekomst een horizontale scholengemeenschap worden, het betrekken van onafhankelijke deskundigen en belanghebbenden wettelijk verplicht is

Er is een verantwoordingssystematiek

Het bestuur brengt jaarlijks een jaarverslag uit. Daarin geeft zij weer welke resultaten er zijn behaald. Ook zien we een systematiek waarbij

de unitdirecteuren aan het bestuur, en het bestuur aan de raad van toezicht structureel verantwoording aflegt. Richting de raad van toezicht stelt het bestuur kwartaalrapportages op. De raad van toezicht benut meerdere bronnen van informatie en informanten om de door het bestuur verschaft informatie te toetsen. De raad van toezicht is op zoek naar uitbreiding van de raad met een lid. We attenderen het bevoegd gezag erop dat de profielen van de leden van de raad van toezicht net als het profiel van bestuurders bij de werving openbaar inzichtelijk dienen te zijn (art.3.1 vierde lid WVO2020).

Het bestuur voert de dialoog met extern belanghebbenden: dat is onder meer het OLB en vertegenwoordigers van het regionale bedrijfsleven en de ROA. Dit is van groot belang in het kader van de afstemming van het onderwijsaanbod met werkveld. Daarnaast is er samenwerking met andere mbo-instellingen en met het Consortium van Europees Nederlandse mbo-instellingen.

Verantwoording over inzet van financiële middelen kan beter

Het bestuur laat op punten zien dat zij beschikt over de informatie die nodig is om goed te sturen en die informatie ook vertaalt naar concreet beleid. Dit zien we bijvoorbeeld terug in de zogenaamde continuïteitsparagraaf. Hierin moet een bestuur op transparante wijze laten zien hoe zij toekomst- en risicogericht handelt. Ook laat een bestuur hiermee zien of zij op tijd financiële risico's in beeld brengt en hoe zij daarmee omgaat. Het bestuur van het SGB kan de continuïteitsparagraaf verder verbeteren.

Het bestuur laat in het jaarverslag duidelijk zien wat de te verwachten ontwikkeling van de leerlingenaantallen is en hoe zij dit vertaalt naar het aantal docenten en onderwijsondersteunend personeel (FTE) dat nodig is om deze leerlingen van onderwijs te (kunnen) voorzien. Op dit moment is het personeel tijdelijk uitgebreid met circa 12FTE, wat gefinancierd wordt vanuit de NPO-gelden. Het is belangrijk dat ook naar de toekomst toe duidelijk gestuurd wordt op hoe dergelijke tijdelijke gelden worden gebruikt; worden tijdelijke gelden namelijk gebruikt om structurele uitgaven (denk bijvoorbeeld aan vast personeel) mee te bekostigen, dan loopt de school mogelijk een risico op het moment dat dit tijdelijk geld wegvalt en zij dit niet op een andere manier kan opvangen.

Ook ten aanzien van de risicosignalering geldt dat de verantwoording in het jaarverslag beter kan. Bijvoorbeeld hoe het bestuur om gaat met een onzekerheid over toekomstige leerlingenaantallen en de inkomsten van de scholen, of de werkwijze met relatief hoge personele lasten ten opzichte van de inkomsten en stijgende uitgaven voor huisvesting (zoals elektriciteit en regulier onderhoud). We verwachten van een bestuur dat zij aan de hand van deze risico's ook uitlegt wat zij doet, of soms juist laat, om deze risico's zo klein mogelijk te houden (zogenaamde beheersingsmaatregelen) en hoe zij erop stuurt dat dit ook daadwerkelijk gebeurt. Dit zien we bij het

bestuur nog niet voldoende terug in het jaarverslag. Het verantwoorden over het signaleren van risico's en het vertalen daarvan naar beheersmaatregelen helpt een bestuur en raad van toezicht ook weer om grip te krijgen en houden op de (financiële) situatie waarin de scholen zich bevinden.

2.2. Afspraken over vervolgtoezicht

Voor de wettelijke tekortkomingen krijgt het bestuur herstelopdrachten die in onderstaand schema staan vermeld. In oktober 2024 voeren we een voortgangsgesprek om de voortgang van de verbeteringen te monitoren. In maart 2025 zullen we aan de hand van onderzoeksactiviteiten beoordelen of de tekortkomingen zijn hersteld.

Wat is de tekortkoming?	Wat is de herstelopdracht?	Welk vervolgtoezicht houdt de inspectie?
Het bestuur heeft geen formeel vastgestelde visie en ambities die zijn vertaald naar concrete doelen. Er ontbreekt een strategisch beleidsplan en ook schoolplannen op twee units ontbreken. Daarmee voldoet het bestuur niet aan art. 11.27 WVO2020.	Het bestuur moet zorgen dat er op 1 oktober 2024 op bestuur- en schoolniveau doelen en voor de units een schoolplan is opgesteld.	Wij voeren in oktober 2024 een voortgangsgesprek om de voortgang van de verbetering te monitoren. In maart 2025 beoordelen we tijdens een herstelonderzoek of de tekortkomingen zijn weggewerkt.
Het aanbod voor leerlingen en studenten met een anderstalige achtergrond dan Papiaments of Nederlands waarvoor de moedertaal niet de instructietaal is voldoet onvoldoende aan de behoeften. Daardoor is de ononderbroken ontwikkeling van die leerlingen in het geding. Hiermee voldoet het bestuur niet aan art 11.10 en art 1.4 tweede lid WVO2020.	Het bestuur moet zorg dragen voor een onderwijsaanbod waarbinnen een optimale aansluiting van leerlingen is geborgd voor wie de moedertaal niet de instructietaal is.	Wij voeren in oktober 2024 een voortgangsgesprek om de voortgang van de verbetering te monitoren. In maart 2025 beoordelen we tijdens een herstelonderzoek of de tekortkomingen zijn weggewerkt.
Er is nog geen sprake van een volgroeid stelsel van kwaliteitszorg op basis waarvan het bestuur de kwaliteit van het onderwijs borgt en waar nodig verbetert. Daarmee voldoet het bestuur niet aan art 2.87 en 2.91 WVO2020.	Het bestuur moet zorgen dat er in maart 2025 een volgroeid stelsel van kwaliteitszorg is ingericht op basis waarvan men het onderwijs borgt en verbetert.	Wij voeren in oktober 2024 een voortgangsgesprek om de voortgang van de verbetering te monitoren. In maart 2025 beoordelen we tijdens een herstelonderzoek of de tekortkomingen zijn weggewerkt.
Er is geen actueel management statuut. Daarmee voldoet het bestuur niet aan art. 7.6 WVO2020.	Het bestuur moet zorgen voor een managementstatuut per 1 september 2024.	Wij voeren in oktober 2024 een voortgangsgesprek om de voortgang van de verbetering te monitoren. In maart 2025 beoordelen we tijdens een herstelonderzoek of de tekortkomingen zijn weggewerkt.

Eventuele wettelijke tekortkomingen die we hebben geconstateerd bij een schoolonderzoek vermelden we in de aparte schoolrapporten (zie Hoofdstuk 1).

3. Reactie van het bestuur

Wij bedanken beide inspecteurs voor het prettige bezoek en de fijne wijze waarop ze in gesprek zijn gegaan met alle stakeholders. Tevens een woord van dank voor de zorgvuldige bewoordingen in het inspectierapport.

Wij zijn zeer content met het behouden van de basiskwaliteit op alle units. Dit is het resultaat van een gezamenlijke inspanning.

Wij herkennen ons in de genoemde verbeterpunten.

We zitten volop in het proces om tot een gedragen strategisch beleid te komen. Op dit moment zijn de eerste verwoordingen van de missie en kernwaarden opgesteld. Kort na de zomervakantie verwachten we dat we het eerste concept van het strategisch beleid neer kunnen leggen om dit vervolgens met onze externe partners en stakeholders te kunnen bespreken. Dit vormt tevens de basis voor de schoolplannen van de afzonderlijke units.

Het stelsel van kwaliteitszorg wordt in samenhang met het strategisch beleid verder vormgegeven om op deze manier onze onderwijskwaliteit nog beter te borgen.

Het managementstatuut is in concept gereed en wordt na de zomervakantie vastgesteld.

Het realiseren van passend onderwijs voor leerlingen/studenten met een anderstalige achtergrond dan Papiaments en/of Nederlands is complex. We zien een forse toename van instroom van met name Spaanstalige leerlingen. Net zoals in Europees Nederland is het een uitdaging om deze leerlingen binnen een tijdsbestek van twee jaar op voldoende Nederlandstalig niveau te brengen. Voor komend schooljaar investeren we daarom extra op deze doelgroep in personeel en middelen. Daarnaast onderzoeken wij, in samenwerking met ISK-onderwijs in Europees Nederland, hoe we voor deze doelgroep passend aanbod kunnen bieden om een optimale doorstroom te realiseren.

We gaan voortvarend verder met de ingezette koers en kijken vol vertrouwen uit naar de toekomst.

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730, 3500 GS Utrecht
T-algemeen 088 6696000
T-loket (voor vragen) 088 6696060

